15.05.2026

Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006. a määruse nr 14 „Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ja nendelt kogutava tasu määrad ning kultuuri- ja teadusprojektide finantseerimiseks toetuse taotlemise kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Autoriõiguse seadus annab autorile ja teistele õiguste omajatele ainuõiguse lubada või keelata teose või muu õiguste objekti reprodutseerimist. Samas on ainuõigusi teatud juhtudel piiratud. Näiteks on Eestis rakendatud EL-i õigusest tulenevat erandit, mille kohaselt on lubatud teoste kopeerimine isiklikuks tarbeks ilma õiguste omaja nõusolekuta, kuid õiguste omajatel on õigus saada õiglast hüvitist, kompenseerides neile sellest tekkinud kahju. Eestis kehtiva süsteemi kohaselt kogutakse erakopeerimise tasu ettenähtud salvestusseadmete ja -kandjate pealt (müük, import jne), millest moodustub jaotusfond. Salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning tasumäärad on sätestatud Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006. a määruses nr 14.

Käesoleva eelnõu sisuks on erakopeerimise määruses sätestatud tasumäärade muutmine. Erakopeerimise süsteemi põhjalikum ülevaatamine, et uurida selle võimalikke kitsaskohti ja võimalusi kaasajastamiseks, on Justiits- ja Digiministeeriumil (edaspidi JDM) kavandatud XVI Riigikogu kooseisu[1]. Muudatustel arvestatakse 2025. aastal läbi viidud tarbijakäitumise küsitlust, samuti muutust elukalliduses. Mitmete salvestusseadmete tasumäärasid tõstetakse. Enim tõstetakse nutitelefonide tasumäära, mille kasutamine on kõige ulatuslikum erakopeerimise erandi raames. Samuti tõstetakse süle-, tahvel- ja lauaarvutite ning salvestusfunktsiooniga telerite tasumäärasid. Mõned tasumäärad jäävad samaks, seejuures ei alandata ühtki tasumäära. Samuti ei muutu salvestusseadmete ja -kandjate loetelu.

Eelnõu eesmärk on ajakohastada tasumäärad, et kogutav tasu tagaks õiguste omajatele õiglase hüvitise. Muudatused suurendavad kogutavat tasu oluliselt, mis omakorda suurendab väljamakstavat tasu. Kuivõrd tasu kogutakse kvartaalselt, jõustub määrus 1. juulil 2026, mil algab kalendriaasta III kvartal. Samuti annab see piisava aja turuosalistele kohanemiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud JDM õiguspoliitika osakonna intellektuaalse omandi ja konkurentsiõiguse talituse (edaspidi IOT) nõunik Alex Luik (alex.luik@justdigi.ee, 57872843).

[1] Muuhulgas seoses 2026. a läbi viidud uuringuga „Uuring tarbimiskäitumise kohta teoste isiklikel eesmärkidel kopeerimisel“, vt https://www.justdigi.ee/uuringud

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse (edaspidi VV) tegevusprogrammiga.

Eelnõu ettevalmistuse käigus on Justiits- ja Digiministeerium konsulteerinud asjaomaste kollektiivse esindamise organisatsioonidega (Eesti Autorite Ühing, Eesti Audiovisuaalautorite Liit, Eesti Näitlejate Liit, Eesti Esitajate Liit, Eesti Fonogrammitootjate Ühing, Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühing).

Eelnõuga muudetakse VV 17. jaanuari 2006. a määrust nr 14 „Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ja nendelt kogutava tasu määrad ning kultuuri- ja teadusprojektide finantseerimiseks toetuse taotlemise kord“ (edaspidi erakopeerimise määrus) redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 18.09.2025, 23.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Eelnõu sisu

Kui autor loob teose, tekivad autorile isiklikud õigused (AutÕS § 12 lg 1) ja varalised õigused (AutÕS § 13 lg 1). Analoogiliselt tekivad autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti loomisel[2] kaasnevate õiguste omajale spetsiifilised ainuõigused[3]. Autorile ja kaasnevate õiguste omajale (edaspidi õiguste omajad) seaduse alusel tekkiv monopolilaadne seisund annab õiguste omajale ainuõiguse ise teost või kaasnevate õiguste objekti (edaspidi õiguste objekt) kasutada, samuti lubada või keelata teisel isikul õiguste objekti kasutamist (AutÕS § 46 lg 1).

Intellektuaalomandi kaitse on küll lai, kuid mitte absoluutne[4] ja ainuõiguste piiramine on õigustatud, kui õiguste omajate ainuõigused põrkuvad laiema üldsuse huvidega, kel on huvi õiguste objekte kasutada[5]. EL-i õiguses on eri huvide tasakaalustamiseks[6] infoühiskonna (InfoSoc) direktiivi[7] artiklis 5 ette nähtud loetelu reprodutseerimise ja üldsusele edastamise ainuõiguste eranditest. Üks selline erand on sätestatud InfoSoc direktiivi art 5 lg 2 p-s b ja sellest tulenevalt on liikmesriikidel õigus sätestada, et õiguste omaja nõusolekuta on lubatud reprodutseerida õiguste objekte enda isiklikeks vajadusteks (edaspidi erakopeerimise erand) ning õiguste omajatel on õigus saada selle eest õiglast tasu (edaspidi erakopeerimise tasu).

---

[2] Teose esitamisel, filmi esmasalvestuse tootmisel, ajakirjandusväljaande kirjastamisel jne

[3] Teose esitaja õigused (AutÕS §§ 65 jj), fonogrammitootja õigused (AutÕS §§ 69 jj), televisiooni- ja raadioteenuse osutaja õigused (AutÕS § 73), filmi esmasalvestuse tootja õigused (AutÕS § 73^1), ajakirjandusväljaande kirjastaja õigused (AutÕS § 73^2)

[4] Euroopa Kohtu 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Funke Medien*, C-469/17, EU:C:2019:623, p 72

[5] Euroopa Kohtu 1. detsembri 2011. aasta kohtuotsus *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, p-d 132-135

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (InfoSoc) – ELT L 167 , 22/06/2001 Lk 0010 – 0019, pp 31

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas – Euroopa Liidu Teataja L 167 , 22/06/2001 Lk 0010 - 0019

Liikmesriikidele on jäetud otsustada, kas sellist erandit siseriiklikus õiguses rakendada või mitte. Eesti on seda võimalust kasutanud[8] ja erakopeerimise erand on ette nähtud AutÕS § 26 lg-s 1. Sätte kohaselt on autori nõusolekuta lubatud reprodutseerida audiovisuaalset teost või teose helisalvestist kasutaja enda isiklikeks vajadusteks. Autoril, teose esitajal, fonogrammitootjal ja filmi esmasalvestuse tootjal on õigus saada sellise kasutamise eest õiglast tasu. Teisisõnu, õiguste objekte saab reprodutseerida küll õiguste omaja loata, kuid õiguste omajatele hüvitatakse sellise tegevusega kaasnev saamata jäänud tulu. Muude õiguste objektide reprodutseerimine isiklikel eesmärkidel, mis ei ole teose helisalvestised ega audiovisuaalsed teosed, ei lange erakopeerimise erandi alla. Sellisel juhul rakendub AutÕS § 18 lg 1.

Erakopeerimise erandiga tekitatud kahju hüvitamiseks makstav õiglane hüvitis on EL õiguse autonoomne mõiste, mida tuleb sisustada ELis ühetaoliselt ning lähtuvalt InfoSoc direktiivist ja seda tõlgendavatest kohtulahenditest.[9] Euroopa Kohus on märkinud, et makstava hüvitise eesmärk on kompenseerida õiguste omajatele kahju, mis on neile tekkinud seetõttu, et nende õiguste objekte võimaldatakse isiklikul eesmärgil loata reprodutseerida.[10] Sellest lähtuvalt tuleb liikmesriigil, kes erandit kasutab, sätestada süsteem, mis võimaldaks koguda kokku summa, mis tagab õiguste omajatele õiglase hüvitise. Vastuseks küsimusele, kes peab seda kahju hüvitama, on Euroopa Kohus märkinud, et põhimõtteliselt peab kahju hüvitama isik, kes reprodutseerib õiguste objekti erakopeerimise erandile tuginedes. Just sellel isikul tuleb reprodutseerimisega seotud kahju heastada, rahastades õiguse omajale ülekantavat hüvitist.[11]

Eestis on sätestatud selline tasu hüvitamise süsteem, kus erakopeerimise tasu kogutakse kokku salvestusseadme ja -kandjate tootmisel, importimisel, müümisel või teisest EL liikmesriigist Eestisse toomisel (AutÕS § 27 lg 1). Kohustatud isik[12] maksab erakopeerimise tasu salvestusseadmete ja -kandjate ühiku pealt tasu kogujale.[13] Tasu koguja teeb seejärel väljamaksed õiguste omajaid esindavatele kollektiivse esindamise organisatsioonidele (edaspidi KEO) vastavalt ettenähtud korrale. Seejärel jaotavad KEO-d tasu oma liikmete ja esindatud isikute vahel.

Salvestusseadmed ja -kandjad, mille pealt erakopeerimise tasu kogutakse ja ka tasumäärad on sätestatud erakopeerimise määruses. Kehtiv salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ja tasumäärade tabel jõustus 01.04.2021. Aastail 2014-2021 koguti erakopeerimise tasu nii vähe, et jaotamisele kuuluvaks summaks tuli kinnitada 0 eurot (tasu kogumise ja jaotamise halduskulud ületasid

[8] Seletuskirja koostamise ajal on vaid Iirimaa ja Malta need EL liikmesriigid, kus pole nimetatud erandit siseriiklikkusse õigusesse üle võetud. CISAC. (2026). Private Copying Global Study. CISAC veebilehel, https://www.cisac.org/sites/main/files/files/2026-04/Private%20Copying%20Study%202026%20Global-final-locked.pdf

[9] RKHKo, 29.09.2016, 3-3-1-9-16, p 14, vt ka Euroopa Kohtu 9. juuni 2016. aasta kohtuotsus *EGEDA*, C-470/14, EU:C:2016:418, p 38

[10] Euroopa Kohtu 21. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, p 39-42, vt ka Euroopa Kohtu 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus *Copydan*, C-463/12, EU:C:2015:144, p 21

[11] EKo C-467/08 *Padawan*, p 45

[12] tootja, importija, müüja ning isik, kes toob salvestusseadmeid ja -kandjaid teisest EL liikmesriigist Eestisse

[13] Seletuskirja koostamise ajal Eesti Autorite Ühing, vt AutÕS § 27 lg 12, justiitsministri 08.12.2023 käskkiri nr 84

kogutud summat). Põhjus seisnes asjaolus, et toona kehtinud määruses sisaldunud salvestusseadme ja -kandjate tabel, millelt tasu koguti, oli alates aastast 2006 püsinud muutumatuna ja hõlmas selliseid salvestusseadmeid ja -kandjaid, mis ei arvestanud tarbijakäitumise muudatustega (hõlmatud olid nt videokassetid (VHS), audiokassetid, CD-d, minidiskid jms). KEO-d esitasid seepärast korduvalt erinevate perioodide kaupa halduskohtusse kaebuseid, leides, et selline erakopeerimise tasu süsteem ei vasta InfoSoc direktiivi art 5 lg 2 p-st b tulenevatele nõuetele, kuivõrd ei võimalda õiguste omajatele õiglast hüvitist selle eest, et õiguste objekte on võimalik isikliku kasutamise eesmärgil reprodutseerida. Ühes Riigikohtusse jõudnud vaidluses sedastas kohus, et õiguste omajatele tekkis erakopeerimise määruse uuendamata jätmise tõttu saamata jäänud tulu.[14] Seega oli vajadus süsteemi uuendamiseks, misjaoks telliti 2017. a. tarbijakäitumise küsitlus. Küsitlusega uuriti, millises mahus, millistele seadmetele ja milliseid õiguste objekte Eestis kopeeritakse erakopeerimise erandile tuginedes.[15] Muudatuste tulemusena jõustus 01.04.2021 kaasajastatud regulatsioon (AutÕS §-d 26 ja 27 ning erakopeerimise määrus), sh on uuendatud salvestusseadme ja -kandjate tabelit ning sätestatud uued tasumäärad.

Juba algse eelnõu seletuskirjas märgiti, et tasumäärade kohasust aitaksid hinnata regulaarsed (vähemalt iga 4 või 5 aasta tagant läbi viidavad) tarbijakäitumise uuringud.[16] Eelnõu Riigikogus menetlemise käigus lisatigi enne teist lugemist eelnõusse AutÕS § 27 lg 7^2.[17] Viidatud sätte kohaselt lasub VV-l kohustus hinnata vähemalt kord nelja aasta tagant erakopeerimise mahu muutust. Sätte sisu on tagada regulaarsete tarbijauuringute läbiviimise, et hinnata muutuseid tarbijakäitumises.[18]

AutÕS § 27 lg 7^2 näeb ette üksnes seda, et VV erakopeerimise mahu muutust hindab, eelkõige tarbijauuringute tegemise kaudu, ega anna otsest kohustust, et VV peab tasumäärasid ning salvestusseadmete ja -kandjate loetelu muutma. Mahu muutuse hindamine on üksnes sisendiks VV määruse muutmiseks tasumäärade ja seadmete loetelu osas.[19] Erakopeerimise mahu muutuse igakordsel hindamisel tuleb AutÕS § 27 lg-t 7^2 lugeda koosmõjus AutÕS § 27 lg-s 7^1 ettenähtud tingimustega, millele salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning tasu määrad peavad vastama. Võimude lahususe põhimõte ning Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 4 näevad ette, et Vabariigi Valitsust kui täidesaatva võimu organit saab üldjuhul volitada andma üksnes *intra legem* määrusi ehk seadust täpsustavaid määrusi. Seega on AutÕS § 27 lg-s 7^1 ette nähtud tingimused, mis suunavad VV tegevust erakopeerimise määruse kehtestamisel.[20] Eeltoodu tähendab, et AutÕS § 27 lg-s 7^1 ette antud raamidest tuleb lähtuda ka siis, kui VV teostab AutÕS § 27 lg 7^2 kohast

[14] RKHKo 3-3-1-9-16, p 21
[15] Vt veebilehelt https://www.justdigi.ee/uuringud 2017. aastal avaldatud faili pealkirjaga „Elanike käitumine audio- ning videosalvestiste kopeerimisel“ ja selle lisa
[16] Vt 233 SE autoriõiguse seaduse muutmise seaduse (nn tühja kasseti tasu süsteemi muutmine ning Patendiameti ülesannete laiendamine) eelnõu seletuskiri, lk 11
[17] Vt 233 SE II seletuskiri autoriõiguse seaduse, maksukorralduse seaduse ja tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse muutmise seaduse (nn tühja kasseti tasu süsteemi muutmine ning Patendiameti ülesannete laiendamine) eelnõu teiseks lugemiseks, lk 10
[18] Samas, lk 10
[19] Vt 233 SE II seletuskiri, lk 10
[20] Vt 233 SE eelnõu seletuskiri, lk 10

regulaarset tasumäärade ning salvestusseadmete ja -kandjate ülevaatamist. Ka sel juhul ei tohi VV hälbida AutÕS § 27 lg-s 7^1 ette nähtud kaalutlustest:

1) **kogutav tasu peab tagama õiguste omajatele õiglase hüvitise selle kahju eest, mis neile hinnanguliselt tekib erakopeerimise tõttu ja milles võetakse arvesse, kui palju isiklikeks vajadusteks koopiaid tehakse**. Tasumäärade ülevaatamise kontekstis seondub tingimus eelkõige sellega, et võetakse arvesse, kui palju koopiaid tehakse ja milline on muutus võrdlusandmete suhtes. Kitsalt koopiate tegemise mahu muutus ei pruugi olla ainus asi, mida tasumäärade ülevaatamisel arvestada. Kriteeriumi tuleb vaadata laiemas kontekstis, nimelt InfoSoc direktiivi art 5 lg 2 p-s b nimetatud „õiglase hüvitise" kriteeriumi ning seda selgitava kohtupraktika valguses. Õiguste omajatele tekkiv saamata jäänud tulu võib ajas muutuda üldisest elukalliduse muutusest sõltuvalt. Selleks, et säiliks õiglane hüvitis ja oleks tagatud erakopeerimise erandi kasulik mõju, võib olla vajalik lisaks kitsamalt koopiate tegemise mahu muutmise hindamisele arvestada elukalliduse muutusega.
2) **salvestusseadme või -kandja lisamine loetellu ja sellelt kogutava tasu määr peavad olema proportsionaalsed sellega, millises ulatuses tekib käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kahju eelduslikult seetõttu, et vastavat liiki salvestusseadmeid või -kandjaid kasutatakse audiovisuaalsete teoste või teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks**. See kriteerium koosneb kahest komponendist. Salvestusseadmelt või -kandjalt on tasu kogumine õigustatud kui: 1) salvestusseadet või -kandjat on võimalik kasutada reprodutseerimiseks isikliku kasutamise eesmärgil; ja 2) salvestusseadmete või -kandjate kasutamisel reprodutseerimise eesmärgil tekib õiguste omajatel eelduslikult kahju.[21] Esimese komponendi kohaselt tuleb arvestada, millised seadmed elanikkonnal üldse on kasutada ja millistega neist on võimalik teha koopiaid. Teise komponendi juures tuleb arvestada Euroopa Kohtu praktikaga, mille kohaselt olukordades, kus kahju mõju on minimaalne, võib tasu maksmise kohustust mitte tekkida.[22] Sisuliselt on tegemist *de minimis* kriteeriumiga, mis annab juhise, et kui salvestusseadet või -kandjat ei kasutata erakopeerimise jaoks või seda kasutatakse piisavalt vähe, et kasutusest tekkiv kahju on minimaalne, ei pea seda loetellu lisama.
3) **salvestusseadmed, millelt tuleb tasu koguda, on muu hulgas süle-, tahvel- või lauaarvuti ja nutitelefon, ning salvestuskandjad, millelt tuleb tasu koguda, on muu hulgas väline kõvaketas, USB-mälupulk ja mälukaart**. See kriteerium näeb ette salvestusseadmed ja -kandjad, mille pealt tuleb igal juhul tasu koguda. Seda tuleb tasumäärade ülevaatamisel arvesse võtta. Isegi kui tasumäärade ülevaatamise käigus selgub, et mainitud salvestusseadet või -kandjat kasutatakse nii vähe, et õiguste omajatele tekib minimaalne kahju, ei saa tasumäärade ülevaatamise käigus seda salvestusseadet või -kandjat määruse loetelust välja võtta, ilma seadust muutmata.
4) **salvestusseadmelt kogutava tasu määr on 3–8 eurot ja salvestuskandjalt kogutava tasu määr on 0,03–4 eurot**. See kriteerium annab VV-le tasumäärade korrigeerimisel ette tasumäärade ülemise ja alumise piiri. Seadust muutmata ei saa VV määrata salvestusseadmele või -kandjale tasumäära, mis väljuks etteantud raamidest. Nendes raamides tuleb püsida ka juhul, kui mahu muutuse hindamine näitab, et salvestusseadet või -kandjat kasutatakse nii

[21] Vt ka 233 SE eelnõu seletuskiri, lk 12
[22] EKo C-467/08 *Padawan*, p 39

ulatuslikult või nii vähe, et arvutuslikult oleks õigustatud raamidest suurema või väiksema tasumäära kehtestamine. Sellisel juhul tuleb kehtestada etteantud maksimum- või miinimummäär.

Nagu AutÕS § 27 lg 7^2 juurde seletuskirjas märgitud, on salvestusseadmete ja -kandjate kasutamist ja koopiate tegemise mahu muutust asjakohane hinnata eelkõige uuringute käigus kogutud empiirilistele andmetele tuginedes. Seetõttu on JDM kui valdkonna eest vastutav ministeerium astunud ettevalmistavaid samme tasumäärade ning salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ajakohasuse hindamiseks. Kuna JDM-i kasutuses polnud piisavaid põhjalikke empiirilisi andmed nii seadmete kasutamise mahu kui ka õiguste objektide reprodutseerimise kohta liigiti, oli sellekohaseid andmeid vaja koguda küsitluse teel. Selleks tellis JDM uue tarbijaküsitluse erakopeerimise tarbimisharjumuste uurimiseks. Küsitlus on seletuskirja koostamise ajal lõpuni viidud ja tulemused avalikustatud.[23] Küsitluse ettevalmistamisel suheldi KEO-dega ja võimalusel arvestati nende tagasisidega.

Tellitud küsitlus koostati ja viidi läbi selliselt, et tulemusi saaks kõrvutada 2017. aasta küsitluse tulemustega. Järgmise taolise uuringu koostamisel ja sellele järgneval erakopeerimise mahu hindamisel saaks juba arvesse võtta mõlemaid küsitlusi. See annab võimaluse järjepidevuse ja täpsuse arendamiseks, kus iga järgnev küsitlus toetub olemasolevatele andmetele. Järgnevalt on antud ülevaade 2025. aasta küsitluse tulemustest ja neid tulemusi on võrreldud 2017. aasta küsitluse tulemustega.

Küsitluse tulemuste analüüsimise jaoks võeti aluseks neli näitajat:

1) **tarbijaskonnal kasutada olevad seadmed.** See näitaja iseloomustab, kui paljudel isikutel on üldse võimalik kasutada selliseid seadmeid, millega on võimalik teose helisalvestisi või AV teoseid kopeerida. Mida laiem on konkreetse seadme levik, seda tõenäolisem on, et seda seadet kasutatakse erakopeerimise jaoks. Euroopa Kohus on sellega seoses märkinud, et ei ole vaja tingimata tõendada, et isikud on teoseid asjaomaste seadmete abil isikliku kasutamise eesmärgil reprodutseerinud ning seega tekitanud õiguste omajatele tegelikult kahju. Piisab eeldusest, et nimetatud füüsilised isikud kasutavad seadmete kättesaadavaks tegemist täielikult ära, st kasutavad kõiki nende seadmete võimalikke funktsioone, sh reprodutseerimist.[24] Samas mängib rolli ka asjaolu, millises ulatuses reaalselt kasutatakse seadmeid erakopeerimise erandi raames. Seda on näitajate 3 ja 4 juures arvestatud. Kasutada olevate seadmete kohta küsides lähtuti 2017. aasta küsitluse seadmete nimekirjast, selle erisusega, et 2025. aasta küsitlusel ei olnud USB-mälupulk kasutada olevate seadmete hulgas, kuna USB-mälupulk on olemusel andmekandja, mitte seade. Küsitluse läbiviimisel anti ette näitlik loetelu seadmetest. Mida rohkem on seadmeid näitlikus loetelus nimetatud, seda lihtsam võib küsitletu jaoks olla vastuse meenutamine. Samas kui teha loetelu liiga pikaks, võib olla vastupidine efekt. Kui näitlikus loetelus on VR-seadmed, nutikellad, hääljuhitavad nutividinad jm turul pakutavad seadmed,

[23] Vt https://www.justdigi.ee/uuringud veebilehel 2025. aastal avaldatud faile „Erakopeerimise tarbimisharjumuste küsitluse metoodikaraport 2025“ ja „Erakopeerimise sagedustabelid 2025“
[24] EKo C-467/08 *Padawan*, p 54-55

millega saab heli või AV sisu kuulata või vaadata, ei pruugi isik nimekirja hoomata ja kõiki asjakohaseid seadmeid märkida. Järelikult valiti kesktee, kus küsitletule pakuti näitlik seadmete loetelu, aga anti võimalus kategooria „muu“ all vabas vormis vastust täpsustada. Näiteks vastuseks küsimusele „millistest allikatest olete viimase kuu jooksul kuulanud muusikat[25] / vaadanud audiovisuaalset sisu[26]“ toodi muusika puhul veel esile TV ja kontserdid, AV sisu puhul toodi esile piraatlus. Piraatluse kohta on pikemalt kommenteeritud allpool.

2) **salvestiste tegemise võimekus seadmetel.** Selle kriteeriumi kohaselt hinnati, kas seadmega tegelikult saab salvestisi teha ehk kas seadmel on võimekus talletada teavet kas sisemälus või välisele andmekandjale kirjutades. Kui seadmega ei saa salvestisi teha, ei ole see erakopeerimise seisukohalt asjakohane ja tasu ei tohiks selliselt seadmelt koguda.
3) **helisalvestiste ja audiovisuaalteoste kopeerimine.** Selle kriteeriumiga hinnati, kui paljud isikud on reaalselt teinud helisalvestistest või AV teostest koopiaid. Küsiti nii salvestusseadmete kui ka -kandjate kohta. Ajas muutuv koopiate tegemise maht on indikatsiooniks, milline võiks õiglane tasumäär olla.
4) **erakopeerimise erandiga tõenäoliselt hõlmatud kopeerimise maht.** Selle kriteeriumi alusel hinnati, millised tegevused tõenäoliselt langevad erakopeerimise erandi alla. Näiteks läheksid erakopeerimise erandi alla need juhud, kus sisu on alla laaditud tasuta võrguteenusena, salvestatud originaalplaadilt või -kassetilt, salvestatud USB-mälupulgalt, kõvakettalt või selliselt plaadilt / kassetilt, mille puhul polnud tegu originaaliga, salvestatud televiisorist (nt digiboksi, videosalvestusvahendi või arvuti abil). Samas, kui sisu on alla laetud tasulise voogedastusteenuse käigus, siis tõenäoliselt ei lange selline tegevus erakopeerimise erandi alla (pikem analüüs allpool).

Erakopeerimise mahu muutuse hindamiseks leiti muusika ja AV teoste juures eelmainitud nelja teguri geomeetriline keskmine, võttes arvesse aastate lõikes aset leidnud muutusi:

$$\Delta muusika = \left(\frac{a_{2025} * b_{2025} * c_{2025} * d_{2025}}{a_{2017} * b_{2017} * c_{2017} * d_{2017}}\right)^{\frac{1}{4}}$$

kus:
$a_n = mitmel\ protsendil\ isikutest\ oli\ seadmeid\ võimalik\ aastal\ n\ kasutada;$
$b_n = mitme\ protsendiga\ seadmetest\ oli\ võimalik\ aastal\ n\ teha\ salvestisi;$
$c_n = mitu\ protsenti\ kopeeris\ muusikat\ aastal\ n;$
$d_n = milline\ osakaal\ sellest\ tõenäoliselt\ langes\ erakopeerimise\ erandi\ alla$

[25] Muusika puhul märgiti ära: TV; kontsert; elav muusika; telerist; TV; TV; teler mtv; kontserdisaalis; Kontsert; Vk.com; Kontsertil; Elav muusika; telefon; Telekanalid; TV; televiisorist; televiisorist; kaupluste siseraadio; ise laulan ja kuulan, eelmisel nädalal kuulasin naabrit akordioni mängimas; ERR; kontserditel; Sotsiaalmeedias jagatud muusika; internet; Live muusika kontsert; Kontserdid; Poodides, juuksuris; Спортивные часы; Vk. Ru

[26] Audiovisuaalse sisu puhul märgiti ära: berjozka; Youtoube ja Spottyfy; google; ühel kontserdil käisin ise kohal; You tube; Mobiiltelefoni salvestatud failidelt.; Онлайн сайты; Ei ütle; internet; Mälukaart, mis käib kõrvaklappide sisse lapsel; Piraat lehtedelt; Piraat lehekülgedelt; internet; Онлайн-кинотеатры; illegaalsetelt streamimg-lehekülgedelt; Internet; "Piraat"lehekülgedelt; Piraatlus

$$\Delta AV_teosed = \left(\frac{a_{2025} * b_{2025} * c_{2025} * d_{2025}}{a_{2017} * b_{2017} * c_{2017} * d_{2017}}\right)^{\frac{1}{4}}$$

kus:
$a_n = mitmel\ protsendil\ isikutest\ oli\ seadmeid\ võimalik\ aastal\ n\ kasutada;$
$b_n = \ mitme\ protsendiga\ seadmetest\ oli\ võimalik\ aastal\ n\ teha\ salvestisi;$
$c_n = mitu\ protsenti\ kopeeris\ AV\ teoseid\ aastal\ n;$
$d_n = \ milline\ osakaal\ sellest\ tõenäoliselt\ langes\ erakopeerimise\ erandi\ alla$

Arvutuste tulemusena saadi kaks eraldi koefitsienti, üks teose helisalvestiste, teine AV teoste jaoks. Selguse huvides, salvestuskandjate juures arvestati ainult kahte viimast kriteeriumi (*c* ja *d*), kuna kaks esimest kriteeriumi (*a* ja *b*) salvestuskandjate kohta ei käi. Saadud koefitsientide alusel arvutati „hõljuv" uus tasu määr iga salvestusseadme või -kandja kohta. Selleks korrutati kehtiv tasumäär nimetatud koefitsientide (teose helisalvestiste ja AV teoste) aritmeetilise keskmisega.

$$hõljuv_tasumäär = kehtiv_tasumäär * \left(\frac{\Delta muusika}{2} + \frac{\Delta AV_teosed}{2}\right)$$

Selleks, et tasumäärad vastaks „õiglase tasu" kriteeriumile, on asjakohane lisaks kitsamalt koopiate mahu muutusele arvestada ka elukalliduse muutusega. Täpsemini, üldise elukalliduse muutmise tõttu võib erakopeerimise erandi olemasolu tõttu õiguste omajatele tekkiv saamata jäänud tulu ajas suureneda. Seega on kõik hõljuvad tasumäärad läbi korrutatud THI muutusega.[27] Saadud tulem on ümardatud 50 sendi täpsuseni, kuna ka kehtivad tasumäärad (v.a. optiline andmekandja) on sätestatud 50 sendi täpsusega.

$$uus_tasumäär \approx hõljuv_tasumäär * \Delta THI$$

$\Delta THI = 1{,}46;$
$kõik\ tulemid\ on\ ümardatud\ 50\ sendi\ täpsusega$

Saadud tulemite alusel kujunevad uued tasumäärad, mida on põhjalikumalt selgitatud eelnõu võrdleva analüüsi juures.

2.2. Eelnõu võrdlev analüüs

Eelnõuga kavandatakse muuta määruse §-s 3 sätestatud tabelit. Muudatusega sätestatakse uued tasumäärad. Rakendades olemasolevate tasude peal eelmises peatükis (2.1) kirjeldatud metoodikat, on saadud uued tasumäärad. Uued tasumäärad ja võrdlus kehtivate tasumääradega on allolevas tabelis (Tabel 1).

Tabel 1: uued tasumäärad ja muutus kehtivate tasumääradega

[27] Saadud koefitsient on 1,46. Vt IA02: TARBIJAHINNAINDEKS, 1997 = 100 - Vaba aeg - APR21 158,50 - AUG25 232,24, aluseks võetud just "vaba aeg", mille alla liigituvad ka kultuuriga seotud kulutused

Salvestusseade või -kandja	Kehtiv tasu määr (eurot tk kohta)	Uus tasu määr (eurot tk kohta)	Muutus
Süle- või tahvelarvuti	3,5	4	+0,5
Lauaarvuti	3,5	4	+0,5
Nutitelefon, MP3/MP4-mängijaga mobiiltelefon	3,5	6	+2,5
Salvestusfunktsiooniga teler	4	4,5	+0,5
Optilisele andmekandjale salvestav heli- või videosalvestusseade, v.a arvutiga integreeritud seadmed	3	3	0
Sisemäluga MP3/MP4-mängija	3	3	0
Väline kõvaketas	3	3,5	+0,5
USB-mälupulk	0,5	0,5	0
Mälukaart	0,5	0,5	0
Optiline andmekandja – salvestuseta	0,03	0,03	0

Põhilised tähelepanekud uute tasumäärade kohta:

1) **Esiteks, ühtki tasumäära ei alandata võrreldes kehtivaga**. Näiteks oleks osadel salvestusseadmetel või -kandjatel arvutuslikult õigustatud sellise tasumäära kehtestamine, mis jääks allapoole seadusega lubatud miinimumi. Need salvestusseadmed ja -kandjad, millel on arvutuse tulemusena saadud seadusega ette antud raamidest madalam tasumäär, nähakse ette seadusega lubatud madalaim tasumäär (salvestusseadme puhul 3 eurot, salvestuskandja puhul 0,03 eurot).
2) **Teiseks, osadel salvestusseadmetel ja -kandjatel jäetakse kehtima olemasolev tasumäär**. Seadmetest ei muutu optilisele andmekandjale salvestava heli- või videosalvestusseadme, v.a arvutiga integreeritud seadme, samuti sisemäluga MP3/MP4-mängija tasumäärad. Salvestuskandjate puhul jäetakse muutmata optilise andmekandja, USB-mälupulga ja mälukaardi tasumäärad.
3) **Kolmandaks, osade salvestusseadmete ja -kandjate tasumäärasid tõstetakse**. Salvestuskandjatest tõstetakse välise kõvaketta tasumäära 50 sendi võrra. Salvestusseadmetest tõstetakse 50 sendi võrra süle- või tahvelarvuti, lauaarvuti, salvestusfunktsiooniga teleri tasumäärasid. Nutitelefoni (sh MP3/MP4-mängijaga mobiiltelefoni) tasumäära tõstetakse kõige enam, 2,5 euro võrra. Kui kõikide teiste salvestusseadmete ja -kandjate puhul lähtuti üksnes arvutuslikust meetodist, on nutitelefon erandiks. Arvutuslikult oleks nutitelefoni uueks tasumääraks 5 eurot, aga tabelis väljapakutud uus tasumäär on 6 eurot.

Nutitelefonide erinevat kohtlemist õigustavad järgmised asjaolud:

1) **Alla 15 aastaste tarbimisharjumused.** Nutitelefonide kasutamine on enamlevinud just noorte seas.[28] Nutitelefone kasutavad ka nooremad kui 15 aastased. Küsitluse valimisse kuulusid 15–74 aastased isikud, alla 15 aastaseid ei küsitletud. Seega, et katta võimalik puudujääk, mis tekib sellest, et alla 15 aastaseid ei olnud küsitletute hulgas, tõstetakse nutitelefoni tasumäära teistest salvestusseadmetest ja -kandjatest enam;
2) **Pilvteenuse tasu.** Euroopa Kohus sedastas *Austro-Mechana* lahendis, et erakopeerimise erand hõlmab isiklikuks tarbeks varukoopiate tegemist serveris, kus pilvteenuse osutaja on andnud kasutaja käsutusse talletusruumi[29] ning selle eest peaks õiguste omajatele hüvitama[30], kusjuures hüvitist peab põhimõtteliselt rahastama teenuste kasutaja.[31] Uute tasumäärade kujundamisel on lähtutud põhimõttest, et nutitelefoni tasumääras sisaldub võimalik kahju, mis tekib selle seadme kasutamisest pilvteenuse talletusruumi koopiate tegemiseks. Küsitlus näitas, et 5% küsitletutest kopeerisid 12 kuu jooksul muusikateoseid võrguteenusega pakutud salvestuskeskkonda, AV teoste puhul oli näitaja 4%. Tõenäoliselt kasutatakse pilvteenuste käigus enim nutitelefone, mis on üheks komponendiks nutitelefoni tasumäära tõstmisel kuue euroni.
3) **Kontsertide salvestamine.** Küsitlusega ei olnud kaetud tegevused, kus kasutaja lindistab seadmega helisalvestist või audiovisuaalset teost, mida esitatakse nt kontserdil. Samas kasutatakse just nutitelefone kontsertidel toimuva jäädvustamiseks, kui lindistatakse kontserdil kõlanud teose helisalvestisi ja AV teoseid. Kuna õiguste omajatele võib nimetatud tegevusest tekkida saamata jäänud tulu, arvestatakse selle asjaoluga nutitelefoni tasumäära kujundamisel.

Uute tasumäärade kujunemisel on tarvilik välja tuua ka järgmised asjaolud:
1) **Salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ei täiendata**. Tarbijaskonna seas levib muid seadmeid, milles on sisemälu ja millega on võimalik koopiaid teha, kuid millega ei olnud kehtivate tasumäärade kehtestamise ajaks kujunenud harjumust neid kasutada AV teoste või teoste helisalvestiste kopeerimiseks.[32] Võrreldes 2021. aastaga on eri tüüpi nutiseadmete populaarsus kasvanud[33]. Enamlevinud nutiseadmetest, millelt ei koguta erakopeerimise tasu, aga milles on mälumaht teose helisalvestiste ja AV teoste kopeerimiseks, võib välja tuua nutikellad, juhtmevabad kõrvaklapid, nutiprillid (sh VR prillid), internetiühendusega muusikakeskused ja WiFi-ühendusega autod. Samas pole ka 2025. aastal täheldada nende seadmete kasutamist erakopeerimiseks. Vaid üks küsitletu mainis AV teoste juures muud nutiseadet „mälukaart, mis käib kõrvaklappide sisse lapsel“, aga ka sel näitel ei kasutatud seadme enda sisemälu, vaid mälukaarti kui välist andmekandjat.
2) **Voogedastusteenused**. Euroopa Kohus leidis, et olukorras, kus tellitava voogedastusteenuse abonent (kasutaja) võib kättesaadavate teoste kataloogist valida mõne neist kasutamiseks ilma võrgule juurdepääsuta (nn *offline*), ei rakendu InfoSoc direktiivi art 5 lg 2 p b, mistõttu ei tule õiguste omajatele tasuda õiglast hüvitist.[34] Küsimus on tasumäärade ülevaatamisel relevantne,

[28] Vt https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Young_people_-_digital_world
[29] Euroopa Kohtu 24. märtsi 2022. aasta kohtuotsus *Austro-Mechana*, C-433/20, EU:C:2022:217, p 33 ja sellele eelnevad põhjendused
[30] Samas, p 40
[31] Samas, p 43
[32] 233 SE eelnõu seletuskiri lisa 2, lk 13
[33] Vt https://stat.ee/et/uudised/milliseid-nutividinaid-eesti-inimesed-oma-kodudes-kasutavad
[34] Euroopa Kohtu 16. aprilli 2026. aasta kohtuotsus *Stichting de Thuiskopie*, C-496/24, EU:C:2026:296, p-d 38–44

kuna elanikkonna tarbimisharjumused on ajaga muutunud ja võrreldes 2017. aastal kogutud andmetega oli 2025. aastaks tasuliste voogedastusteenuste kasutus oluliselt kasvanud (nii muusika kui ka AV sisu puhul 7%-->32%). Tasumäärade ülevaatamisel lähtutakse Euroopa Kohtu käsitusest ning voogedastusteenuste käigus võrguühenduseta kasutamiseks koopiate tegemist ei hõlmata erakopeerimise erandiga, mistõttu ei nähta sellise tegevuse eest õiguste omajatele hüvitist.

3) **Piraatkoopiad**. Mitmed küsitlusele vastanud märkisid, iseäranis AV teoste kasutamisel, et nad teevad reproduktsioone nn piraatkoopiatest. Ometi ei võimalda Euroopa Kohtu hinnangul erakopeerimise erand koguda erakopeerimise tasu illegaalsetest allikatest pärit teoste kopeerimisel.[35] Seega ei arvestata tasumäärade ülevaatamisel nende vastustega, kus öeldi, et reproduktsioone tehti piraatkoopiatest.
4) **Uuskasutatud seadmed**. On arutatud ka selle üle[36], kas erakopeerimise tasu peaks koguma sellistelt uuskasutatud[37] (ik *refurbished*) seadmetelt, mille peal teostatakse enne teistkordset müüki parandus- ja hooldustöid, teostatakse täiendav kvaliteedikontroll.[38] Selline süsteem on JDM-ile teadaolevalt kasutusel Prantsusmaal, kus uuskasutatud nutitelefonide ja tahvelarvutite pealt kogutakse tasu, tasumäär on madalam võrreldes uue seadmega.[39] Käesoleva eelnõuga tasumäärade korrigeerimisel lähtutakse asjaolust, et tasu kogutakse üksnes esmakordsel müügil ning see hõlmab kogu salvestusseadme elutsüklit, sõltumata sellest, kas sama seadet müüakse hiljem edasi (uus)kasutatud seadmena.
5) **Võrdlus teiste EL LR-dega**. Võrdlus teistes LR-des kogutud tasudega võib olla samuti indikatsiooniks, millised võiksid olla õiglased tasumäärad, kuigi kindlasti ei saa asendada riigisisest analüüsi. Sobilik näitaja võrdlemiseks on aasta jooksul kogutud tasu, jagatud LR rahvaarvuga, mis iseloomustab tarbija kohta kogutud tasu. Alloleval joonisel (Joonis 1) on esile toodud kogutud erakopeerimise tasu rahvaarvu kohta EL LR-de lõikes 2024. aastal[40]. Eesti on värvitud roheliseks ja näitaja (1,66) iseloomustab hüpoteetilist 2026. aastal kogutavat tasu elaniku kohta, kui tasumäärad jõustuks aasta alguses. Kavandatud tasumäärade järgi oleks Eestis kogutav tasu alla EL-i keskmise (2,07) ja mediaani (1,82).

[35] Euroopa Kohtu 10. aprilli 2014. aasta kohtuotsus *ACI Adam*, C-435/12, EU:C:2014:254, p 41
[36] Nt 21.10.2025 toimunud ja IOT korraldatud autoriõiguse teemalisel ümarlaual
[37] Sama nimetust selliste seadmete jaoks on kasutatud nt Telia e-poes, vt https://www.telia.ee/era/lisateenused/uuskasutatud-seadmed
[38] Vt nt https://www.dell.com/en-us/dfh/lp/outlet-why-refurbished
[39] Vt https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043606165
[40] CISAC. (2026). Private Copying Global Study, lk 26

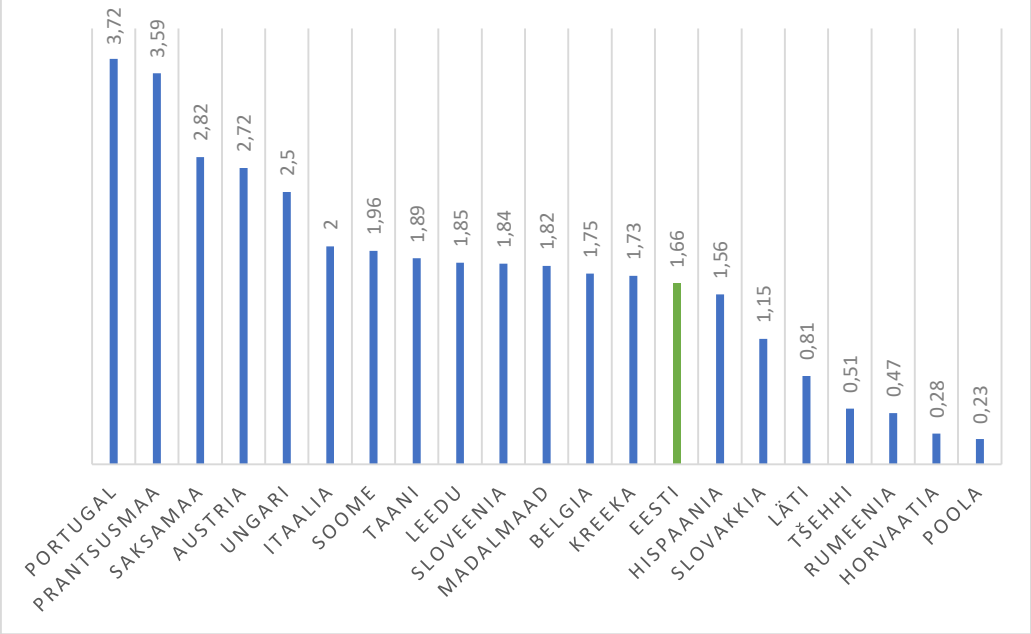

Joonis 1: kogutud erakopeerimise tasu elaniku kohta EL LR-de lõikes

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas EL-i õigusega.

5. Määruse mõjud

Muudatused avaldavad kahte liiki mõju: **sotsiaalset** ja **majanduslikku** mõju. Samas ei avalda need mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, riigi ja kohaliku omavalitsuse korraldusele, elu- ja looduskeskkonnale ega regionaalarengule.

Sotsiaalne mõju seisneb eelkõige selles, et suuremad väljamaksed loovisikutele võivad omada positiivset efekti loometegevusele. Suuremad väljamaksed tootjatele võivad ergutada loomemajandust. Nn 10% toetuste eelarve suurendamisel võib olla positiivne sotsiaalne mõju selles, et rohkem raha saab suunata vastavatesse kultuuriprogrammidesse ja -üritustesse. Omakorda saab toetuste eelarve täiemahulisel kasutamisel korraldada senisest rohkem programme või üritusi, samuti tõsta selliste ettevõtmiste kvaliteeti.

Majanduslik mõju (sh halduskoormus) seostub eelkõige asjaoluga, et tasumäärade tõstmisel suureneb kogutav erakopeerimise tasu. Kui lähtuda tasu koguja poolt esitatud andmetest, siis moodustaks hüpoteetiline 2026. aastal kogutav tasu (kui uued tasumäärad jõustuks aasta alguses) ligikaudu 2 miljonit ja 276 tuhat eurot (Tabel 2), eeldusel, et 2026. aastal kogutakse tasu samalt arvult salvestusseadmetelt ja -kandjatelt nagu 2024. aastal.

Tabel 2: 2026. aastal kogutav tasu (projektsioon)

Seade	Kogutud tasu 2022	Kogutud tasu 2023	Kogutud tasu 2024	Kogutud tasu 2025	Kogutav tasu 2026
Süle- tahvel, või lauaarvuti	486125,5	419783	478947	483815,5	552932
Nutitelefon, MP3/MP4-mängijaga mobiiltelefon	1061924,5	917168	898621,5	773493	1325988
Salvestusfunktsiooniga teler	70188	69720	71224	37784	42507
Optilisele andmekandjale salvestav heli- või videosalvestusseade, v.a arvutiga integreeritud seadmed	6936	6996	5865	5280	5280
Sisemäluga MP3/MP4-mängija	2529	609	468	573	573
Väline kõvaketas	55395	65922	39654	33183	38713,5
USB-mälupulk	36778,5	32600,5	24622,5	24144	24144
Mälukaart	27957,5	27503,5	29464	16047	16047
Optiline andmekandja – salvestuseta	1268,61	2542,53	2066,34	1465,35	1465,35
	1 749 102,61 €	**1 542 844,53 €**	**1 550 932,34 €**	**1 375 784,85 €**	**2 007 649,85 €**

Võrreldes 2025. aastal kogutud tasuga suureneks 2026. aastal kogutav tasu ~630 tuhande euro võrra ehk ~46 protsendi võrra. Järgnevatel aastatel kogutav tasu sõltub eelkõige kõikumistest salvestusseadmete ja -kandjate müügis. Tasud jääksid kehtima eelduslikult järgnevaks neljaks aastaks, pärast selle aja möödumist lasub VV-l kohustus tasumäärad ning salvestusseadmete ja -kandjate loetelu uuesti üle vaadata.

Kui erakopeerimise tasu kogutaks ~46 protsendi võrra senisest enam, suurendaks see märkimisväärselt jaotusfondi, millest lõppastmes saavad kasu õiguste omajad. Seega suureneks muudatusega väljamakstav jaotusfond ~630 tuhande euro võrra (sellest arvestatakse maha halduskulud). KEO-del on kasutusel erinevad mudelid tasu jaotamiseks õiguste omajate vahel, mistõttu KEO-le ~46 protsendi võrra suurema tasu jaotamine ei pruugi üksüheselt tähendada, et igale õiguste omajale makstakse välja senisest 46 protsendi võrra suurem tasu. Sellegipoolest moodustaks suurenenud jaotusfond märkimisväärse kasvu õiguste omajatele väljamakstava tasu osas. Lisaks kasvaks suurema jaotusfondi tõttu maksimaalne eelarve nn 10% toetuste väljamaksmiseks.

Kõige suurem mõju kaasneb (nuti)telefoni tasumäära tõstmisega. Kuna arvuliselt müüakse nutitelefone enim ja tasumäära tõstetakse kõige rohkem (2,5 euro võrra), siis ainuüksi sellest muudatusest kasvaks kogutav tasu ~550 tuhande euro võrra. Samas kasutatakse nutitelefone erakopeerimise eesmärkidel enim ning nutitelefon on ka ainus salvestusseade, mille kasutamine on oluliselt kasvanud võrdlusandmete suhtes. Järelikult on erakopeerimine nutitelefoni puhul endiselt relevantne, mistõttu on nutitelefoni tasumäära tõstmine 2,5 euro võrra õigustatud. Teistest seadmetest, mille tasusid tõstetakse, on suurem mõju süle-, tahvel- ja lauaarvutite puhul (laekub lisaks ~70 000 eurot). Nende seadmete kasutamine on mõnevõrra kahanenud, aga elukalliduse tõus õigustab sellegipoolest 50 sendi võrra seadme tasumäära tõstmist. Teiste seadmete puhul, mille tasumäärasid tõstetakse, on kogutava tasu mõttes väiksem mõju (kõik teised salvestusseadmed ja -kandjad moodustavad kokku 9% kogutud tasust), seega tasumäärade tõstmisel 50 sendi võrra nt telerite, väliste kõvaketaste puhul, on mõju marginaalne võrreldes nutitelefonide tasumäära tõstmisega.

Kuna erakopeerimise erandiga tekkinud kahju hüvitamise süsteemi rahastavad lõppastmes tarbijad[41], kaasnevad mõjud eelkõige tarbijatele. Nende salvestusseadmete ja -kandjate puhul, mille tasumäärasid tõstetakse, tuleb tarbijal edaspidi tasuda salvestusseadme või -kandja soetamisel maksta kõrgem tasumäär. Nende salvestusseadmete ja -kandjate puhul, mille tasumäära tõstetakse 50 sendi võrra, on mõju väike. Näiteks süle- tahvel, või lauaarvutite puhul, kus hinnad küündivad sadadesse eurodesse, on lõivumäära kasv marginaalne. Mõju on suurem (nuti)telefonide juures, kus tasumäära tõstetakse 2,5 euro võrra. Samas, arvestades, et keskmine nutitelefoni müügihind oli 2025. aasta I kvartalis 608 eurot[42], moodustaks uus lõivumäär keskmise müügihinnaga nutitelefoni juures 0,98% (praegu 0,58%). Kõrgem lõivumäär võib omada väiksemat mõju seadme ostuhinnale, kuid isegi kõrgema lõivumäära korral moodustab see seadme hinnast marginaalse osa, mistõttu eeldatav mõju tarbijale on väike.

Muudatus mõjutab salvestusseadmete ja -kandjate maaletoojaid, müüjaid jt isikuid, kes on AutÕS § 27 lg-te 1–2 järgi kohustatud tegema makseid tasu kogujale. Kuna vastavad isikud liidavad salvestusseadme või -kandja hinnale tasud ja tarbija lõppastmes hüvitab selle kahju, ei ole reaalne kahju vastavatele isikutele suur. Hüpoteetiliselt võivad väheneda nutitelefonide müügi mahud, kuid suurema lõivumäära mõju seadme koguhinnale on väike. Seega on suurenenud lõivumääradele omistatav nutitelefonide müügi mahu vähenemine tõenäoliselt marginaalne.

Eelnõu mõjutab peamiselt **autoreid, esitajaid ja tootjaid (muusika ja AV sektorist), samuti tarbijaid ja ka salvestusseadmete ja -kandjate tootjaid, importijaid, müüjaid ning isikuid, kes toovad salvestusseadmeid ja -kandjaid teisest EL liikmesriigist Eestisse.** Kaudselt puudutavad muudatused ka üldsust.

[41] EKo C-467/08 *Padawan*, p 45

[42] Kivi, E. (toim). (22.04.2025). Nutiajastu paus? Telefonimüük Eestis kukkus märgatavalt. Äripäev, https://arileht.delfi.ee/artikkel/120372300/nutiajastu-paus-telefonimuuk-eestis-kukkus-margatavalt

Muudatused puudutavad märkimisväärset hulka ettevõtjaid ja töötajaid. 2025. aastal valminud Eesti loomemajanduse olukorra uuringu ja kaardistuse järgi[43] tegutses 2023. aastal loomemajanduse sektoris ligikaudu **13 760 ettevõtjat ja asutust** ning seal oli ametis umbes **26 500 töötajat**. Loomemajanduse keskmes on autorid ja esitajad ehk loovisikud, kes tegutsevad arhitektuuri, audiovisuaalse kunsti, disaini, etenduskunsti, helikunsti, kirjanduse, kujutava kunsti ja stsenograafia valdkonnas. Neist puudutavad muudatused otseselt muusika ja AV sektorit.

Sektorit toetavad ka sidusalad, mis pakuvad loovisikutele vajalikku taristut, töövahendeid ja teenuseid ning tegelevad loomingu paljundamise ja levitamisega. Loomemajanduse eripärase osa moodustavad muuseumid ja raamatukogud, mille põhitegevuseks on loomingu säilitamine, eksponeerimine ja kasutusse andmine.

Joonis 2: Muudatusest otseselt ja kaudselt mõjutatud sektorid[44]

6. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse rakendamisega riigiasutustele otseseid lisakulusid ei kaasne.

7. Rakendusaktid

Eelnõu vastuvõtmisel ei ole vaja muuta ega kehtestada uusi rakendusakte.

8. Määruse jõustumine

Eelnõus nähakse ette, et määrus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril. Kuna tasu kogutakse kvartaalse arvestusega (kõnealuse määruse § 2 lg 1), on otstarbekas näha ette, et uued tasumäärad kehtivad

[43] Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus (Kantar Emor 2025), https://www.kul.ee/sites/default/files/documents/2025-09/1. Eesti loomemajanduse kaardistus 2023.pdf
[44] Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus (Kantar Emor 2025), lk 27

2027 I kvartalist. Lisaks tagab jõustumise aeg salvestusseadmete ja -kandjate tootjatele, müüjatele ja maaletoojatele, aga ka tasu kogujale piisava ajavaru, et teha vajalikud ettevalmistused salvestusseadmetelt ja -kandjatelt tasu kogumise ja teavitamisega seotud protsesside juurutamiseks.

9. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastasid eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kultuuriministeerium, Siseministeerium ja Rahandusministeerium.

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Eesti Autorite Ühingule, Eesti Näitlejate Liidule, Eesti Esitajate Liidule, Eesti Fonogrammitootjate Ühingule, Eesti Audiovisuaalautorite Liidule, MTÜ-le Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühing, Balti Uudismeedia Väljaandjate Ühingule, Eesti Heliloojate Liidule, Eesti Kirjanike Liidule, Eesti Lavastajate ja Dramaturgide Liidule, Eesti Lavastuskunstnike Liidule, Eesti Interpreetide Liidule, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Kunstnike Liidule, Eesti Meediaettevõtete Liidule, Eesti Ajakirjanike Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, MTÜ-le Teenusmajanduse Koda, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Etendusasutuste Liidule, Eesti Kirjastuste Liidule, MTÜ-le Eesti Filmitööstuse Klaster, Eesti Disainerite Liidule, Eesti Kujundusgraafikute Liidule, Eesti Kinoliidule, Eesti Teatriliidule, Eesti Ringhäälingute Liidule, Riigikohtule, Tallinna Ringkonnakohtule, Tartu Ringkonnakohtule, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Tallinna Ülikoolile, Eesti Kunstiakadeemiale, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiale, Eesti Rahvusraamatukogule, Eesti Rahvusringhäälingule, Eesti Filmi Instituudile, Patendiametile, Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjonile, Patendivolinike Kojale, MTÜ-le Wikimedia Eesti ning Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioonile.

Kooskõlastustabel on lisatud seletuskirjale.